

پیش‌بین‌های بی‌ثباتی ازدواج: صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه

مه‌دی قزلسفلو*

سجاد هاشمی**

چکیده

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج بر اساس متغیرهای صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه در میان مردان و زنان متأهل مبتنی بر یک پژوهش توصیفی-همبستگی انجام گرفت. ۱۷۰ معلم متأهل از شهر گنبد کاووس (۷۰ مرد و ۱۰۰ زن)، به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و مقیاس‌های بی‌ثباتی ازدواج، صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه را تکمیل نمودند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه صورت گرفت. نتایج نشان داد که بین صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه با بی‌ثباتی ازدواج رابطه منفی معنادار وجود دارد و متغیرهای صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه پیش‌بین‌های معنادار بی‌ثباتی ازدواج هستند. بر اساس این یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه نقش مؤثری در ثبات ازدواج دارند.

واژه‌های کلیدی: بی‌ثباتی ازدواج، صمیمیت زوجها، راهبردهای حفظ رابطه

مقدمه

بی‌ثباتی ازدواج همراه مفاهیمی مانند از هم پاشیدگی زناشویی، قطع روابط زناشویی، طلاق، کیفیت روابط زناشویی پایین و ترک کردن، استفاده شده است (Brown, Sanchez, Nock, & Wright, 2006). بی‌ثباتی ازدواج را می‌توان برای مشخص کردن گرایش یک زوج به انحلال ازدواج اشاره کرد. در تعریف دیگر، مفهوم بی‌ثباتی ازدواج به عنوان گرایش زوج به طلاق اشاره دارد که این موضوع شامل دو مؤلفه است: ۱- مؤلفه شناختی (فکر کردن درباره این موضوع که آیا ازدواجشان در وضعیت دشواری قرار دارد یا فکر به وقوع پیوستن طلاق) و ۲- مؤلفه رفتاری (عملی که فرد در نتیجه احساسش و یا در گفتگو با همسرش درباره طلاق انجام می‌دهد) (Sahebdel, Jamshidi, & Shakori, 2017). بی‌ثباتی ازدواج از عوامل درون‌فردی و بین‌فردی متعددی نشأت می‌گیرد. در این میان از عوامل مؤثر بین‌فردی می‌توان به صمیمیت زوجها (couple intimacy) و راهبردهای حفظ رابطه (relational maintenance strategy) اشاره کرد. صمیمیت در روابط نزدیک به ویژه در روابط زن و شوهری نقش محوری داشته و در حد بنیادهای پابرجایی ازدواج و خانواده به شمار می‌آید (Amanelahi, Izadipanah, & Sodani, 2015). صمیمیت

* استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران (نویسنده مسؤل)
m.ghezelselfloo@gonbad.ac.ir

** دانش‌جوی دکتری مشاوره، دانشگاه آزاد واحد رودهن، رودهن، ایران

به عنوان توانایی رابطه و همکنش نزدیک با دیگران به همراه حفظ فردیت تعریف می‌شود (Nabawi Hasar, Arefi, & Yousefi, 2014). این گونه تعریف متمرکز بر فردیت، نشانگر آن است که فرد باید از پیش به رشد فردی دست یابد تا بتواند با دیگران رابطه خودمانی و بی‌آلایشی برپا کند (Hossieni, 2011). Dandurand and Lafontaine (2013) صمیمیت را گرمی، باز بودن و همسو شدن دوستانه در رابطه زناشویی معرفی می‌کنند. همچنین صمیمیت را می‌توان توانایی شناخت خود در حضور دیگران دانست چرا که خودآگاهی و یکپارچگی هویت برای درگیر شدن در رابطه صمیمی لازم است (Patrick, Sells Giordano, & Follerud, 2007). صمیمیت در ازدواج با ارزش است، زیرا تعهد زوجها به ثبات، ارتباط را محکم و به‌طور مثبتی با سازگاری زناشویی همراه است (Amanelahi, Izadipناه, & Sodani, 2015). پژوهشگران به تازگی ارزشمندی بررسی صمیمیت را در رابطه زوجها برجسته ساخته‌اند (Bois, Bergeron, Rosen, McDuff, & Grégoire, 2013; Rey, & Extremera, 2014). صمیمیت زوجها در پایداری پیوند زناشویی آن‌ها نقش به‌سزایی داشته و بخش قابل توجهی از پراکنش تمهد زناشویی را تبیین می‌کند (Kato, 2016). (Lueez (2001, cited in Ghaemmaghani, 2016). بر این باور است که فرصت‌های ایجاد صمیمیت همسران، مؤلفه‌ای بارز برای پایدار بودن کارکرد بهنجار خانواده در گذر زمان است.

همچنین، تحقیقات نشان داده‌اند که صمیمیت بر سازش یافتگی، رضایت زناشویی و پایداری پیوند زناشویی آن‌ها تأثیرگذار است (Hamidi, Abbasi Makwand, & Mohamad Hosseini, 2010). (Besharat & Rafiezadeh, 2016; de Baca et al., 2017; cited in Halingshed, 1999). (Sadri Damirchi, Sheikholeslami, & Tarvirdizadeh, 2017). صمیمی اگر چه مایه فروپاشی خانواده نمی‌شود ولی برای برخورداری از احساس خوشبختی خانوادگی لازم است. همزیستی و روابط بی‌نقص زناشویی بدون پوشش مهر و صمیمیت به میدانی از دشواری، تنش، رنج و آشفتگی رابطه و در نهایت سست شدن خانواده می‌انجامد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که برخورداری از صمیمیت در بین زوجها، از جمله عوامل مهم در ایجاد، ازدواج‌های پایدار است و از سوی دیگر، اجتناب از برقراری روابط صمیمی، از عواملی است که موجب شکست در زندگی خانوادگی می‌شود (Sharp & Ganong, 2000). همچنین (Pielage, Luteijn, & Arrindell, 2005) دریافته‌اند که افزایش صمیمیت در ماندگاری روابط بین‌فردی زوجها بسیار مهم است. رابطه صمیمی زوجها برای برخورداری آن‌ها از شادی، احساس معنا و ثبات و رضایت زناشویی کلیدی است؛ به طوری که در همین رابطه داندوران و لافونتانی (Dandurand & Lafontaine, 2013) و بودن، فیشر و نی‌هیوس (Boden, Fischer, & Niehuis, 2010) نیز مطرح کردند که صمیمیت زوجها با کیفیت و رضایتمندی زناشویی همبستگی بسیار نزدیکی دارد و به عنوان نیاز اساسی روانی و یکی از ویژگی‌های کلیدی و مهم ارتباط زناشویی در نظر گرفته شده است که می‌تواند بر سلامت روان، سازگاری زناشویی، افزایش شادی زوجها و کاهش بی‌ثباتی ازدواج تأثیرگذار باشد (Pelage (2008). نیز نشان داد که یکی از نیازهای عاطفی زوجها روابط توأم با صمیمیت است که منبع مهمی برای شادی، احساس معنا و ثبات و رضایت زندگی زناشویی است. پاتریک، سیلز جوردانو و فولرود (Patrick, Sells Giordano, & Follerud, 2007) نشان دادند که زوجها

صمیمی‌قابلیت بیشتری در مواجهه با مشکلات و تغییرات مربوط به رابطه خود دارند و در نتیجه رضایت بیشتری را در زندگی زناشویی خود تجربه می‌کنند.

از دیگر عواملی که می‌تواند نقش مؤثری در ثبات ازدواج داشته باشد، راهبردهای حفظ رابطه (relational maintenance strategy) است. راهبردهای حفظ‌کننده رابطه به‌عنوان رفتارهای پویایی که بر محافظت از روابط تأکید دارد، تعریف شده است (Aylor & Dainton, 2004). تعاریف مختلفی از راهبردهای حفظ رابطه در تحقیقات مختلف ارائه شده است که شامل: تداوم و ثبات رابطه، می‌شود (Ogolsky & Bowers, 2013)؛ همچنین راهبردهای حفظ رابطه فعالیت‌ها و کارهایی را شامل می‌شود که افراد برای نگهداری رابطه‌شان به کار می‌برند (Stafford, Dainton, & Haas, 2000). در مطالعه‌ای کاناری و استافورد (Canary and Staford, 1991, cited in Stafford, 2011) نشان دادند که زوج‌ها راهبردهایی را برای حفظ رابطه‌شان به کار می‌گیرند که عبارتند از: اطمینان بخشی و دلگرمی دادن (assurance) (پیام‌های که بر تعهد به همسر و رابطه تأکید دارد و همچنین تأکید بر پذیرش، عشق و تعهد به همسر)، باز بودن و خود افشایی (openness) (خود افشایی و گفتگوی مستقیم در مورد رابطه و بیان راحت احساسات در رابطه)، مثبت نگری (positivity) (اتخاذ رویکردی مثبت به رابطه مثل ابراز خوشحالی و امید و حمایت از یکدیگر و به حداقل رساندن تعابیر منفی و خصم آلود)، تقسیم وظایف (share task) (مسئولیت برابر و عادلانه در انجام کارها و وظایف در زندگی مشترک و رضایت فرد از مسئولیت‌های که بر عهده اوست)، شبکه اجتماعی (social network) (تکیه کردن بر دوستان و آشنایان و استفاده از خانواده، دوستان و دیگر اعضای شبکه‌های اجتماعی برای تثبیت رابطه)، مشخص کردند. استافورد، دایتون و هاس (Stafford, Dainton, & Haas, 2000) دو راهبرد دیگر ارائه نمودند: که نصیحت (هماهنگی و مشورت (advic) و به اشتراک گذاشتن عقاید با همدیگر و ارائه و دریافت دیدگاه‌های همدیگر در امور مشترک و فردی) و مدیریت تعارض‌ها (conflict management) (توانایی حل تعارض‌ها و مدیریت آن‌ها و استفاده از رفتارهای تعارض سازنده مثل همکاری و صبر) این راهبردها، فعالیت‌های هستند که افراد هشیارانه یا ناهشیارانه به عهده می‌گیرند تا رابطه‌شان را باهم حفظ کنند (Le, Korn, Crockett, & Loving, 2010).

نتایج مطالعات متعدد بر این نکته اشاره دارند که زوج‌هایی که از این راهبردها به‌خوبی استفاده می‌کنند تعهد، رضایتمندی و شادکامی از رابطه، دوست داشتن و رضایتمندی جنسی بالاتری را تجربه می‌کنند (Johnson, 2009; Ramirez, 2008). افرادی که همسرشان از راهبردهای حفظ رابطه بیشتر استفاده می‌کنند، از روابط خود رضایت بیشتری دارند (Dainton, 2000)، دلگرمی بیشتری به رابطه‌شان دارند (Dainton, 2003) و تردید کمتری درباره آینده رابطه‌شان گزارش می‌دهند (Guerrero, Eloy, & Wabnik, 1993). همچنین بدر و تایلور (Badr & Taylor, 2008) نشان دادند که زوج‌هایی که از راهبردهای حفظ رابطه استفاده می‌کنند، رضایت و دوام ازدواج و زندگی زناشویی بیشتری را تجربه می‌کنند. پژوهش‌ها حاکی از آن است که انتخاب روش زوج‌ها برای مدیریت تعارض‌ها که یکی از مؤلفه‌های راهبردهای حفظ رابطه است، در روابطشان یک عامل مهم و تعیین‌کننده در کیفیت کلی رابطه است

(Wheeler, Updegraff, & Thayer, 2010). تحقیقات نشان داده‌اند که اطمینان بخشی و دلگرمی مهم‌ترین عامل در بهبود کیفیت روابط است (Canary, Stafford, & Semic, 2002). برعکس، استفاده بیش از حد از بازبودن (Stafford et al., 2000) و نصیحت (Dainton & Aylor, 2002) می‌تواند باعث کاهش کیفیت روابط گردد.

از آنجایی که امروزه تعداد قابل توجهی از ازدواج‌ها به طلاق منجر شده و یا حداقل از ثبات و اطمینان مناسبی برخوردار نبوده و هم چنین با در نظر گرفتن پیامدهای طلاق، شناسایی عوامل زیر بنایی این پدیده ضروری به نظر می‌رسد، لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی پیش‌بین‌های بی‌ثباتی ازدواج بر اساس متغیرهای صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه انجام گرفت.

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه‌ی این پژوهش شامل کلیه دبیران زن و مرد متأهل دبیرستان‌های شهر گنبد کاووس بالغ بر ۴۲۰ نفر در سال ۱۳۹۶ بود، که از میان آن‌ها ۲۰۰ دبیر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابتدا از میان دبیرستان‌های شهرستان گنبد کاووس به صورت تصادفی ۸ دبیرستان (۵ دبیرستان دخترانه بصیرت، حضرت معصومه، صدیقه کبری، علم و ادب و فرزندگان و ۳ دبیرستان پسرانه فراغی، شهید بهشتی و امام جعفر صادق) و سپس تعدادی از دبیران به نسبت جمعیت دبیران در هر یک از دبیرستان‌ها و با توجه به جنسیت آن‌ها، به صورت تصادفی انتخاب شدند. همچنین از ۲۰۰ پرسش‌نامه توزیع شده ۱۷۰ پرسش‌نامه (۷۰ مرد و ۱۰۰ زن) با نرخ بازگشت ۸۵ درصد عودت داده شد.

ابزار اندازه‌گیری

شاخص راهبرد حفظ رابطه (Relational Maintenance Strategy Measure).

این پرسش‌نامه توسط (Stafford et al., 2000) ساخته شده و دارای ۳۱ ماده است که ماده‌های آن در یک طیف لیکرت هفت رتبه‌ای (۱ = کاملاً مخالفم تا ۷ = کاملاً موافقم) درجه‌بندی شده‌اند و دارای ۷ خرده مقیاس می‌باشد. اطمینان بخشی (ماده‌های ۱ تا ۸)، باز بودن (ماده‌های ۹ تا ۱۵)، مدیریت تعارض‌ها (ماده‌های ۱۶ تا ۲۰)، تقسیم وظایف (ماده‌های ۲۱ تا ۲۵)، مثبت‌گرایی (ماده‌های ۲۶ تا ۲۷)، هماهنگی و مشورت (ماده‌های ۲۸ و ۲۹) و شبکه اجتماعی (ماده‌های ۳۰ و ۳۱). (Canary et al., 2002). ضرایب پایایی آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های این پرسش‌نامه را در دامنه ۰/۷۱ تا ۰/۹۲؛ (Momeni et al., 2014) در دامنه ۰/۷۰ تا ۰/۸۶ گزارش داده‌اند. در این پژوهش، ضرایب پایایی آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های اطمینان بخشی ۰/۹۲، گشودگی ۰/۹۱، مدیریت تعارض ۰/۸۴، تقسیم وظایف ۰/۷۹، مثبت نگری ۰/۷۸، نصیحت ۰/۸۰، شبکه اجتماعی ۰/۸۳ و کل پرسش‌نامه ۰/۹۳ و ضرایب روایی

همزمان پرسش‌نامه راهبردهای حفظ رابطه با مقیاس سازگاری زناشویی اسپانیر (Marital Adjustment Scale) (Spanier, 1976) $0/54$ ($p < 0/001$) به دست آمد.

مقیاس صمیمیت (Intimacy scale). این مقیاس توسط والکر و تامپسون (Walker, & Thompson, 1983) تهیه شده و دارای ۱۷ ماده برای سنجش مهر و صمیمیت تدوین شده است. ماده‌های این مقیاس در یک طیف لیکرت ۷ رتبه‌ای از ۱ (هرگز) تا ۷ (همیشه) مرتب شده‌اند، و هر چه نمره فرد در این مقیاس بیشتر باشد، زوجها صمیمیت بالاتری را تجربه می‌کند. ضرایب پایایی آلفای کرونباخ این مقیاس $0/91$ (Rajabi, Hayatbakhsh, & Taghipour, 2016; FarmaniShahreza, Rasouli, & GhaedniyJahromi, 2015) $0/96$ به دست آورده‌اند. در پژوهش حاضر، ضریب پایایی آلفای کرونباخ این مقیاس $0/84$ و ضریب روایی همزمان این مقیاس با مقیاس سازگاری زناشویی اسپانیر $0/61$ ($p < 0/001$) به دست آمد.

شاخص بی‌ثباتی ازدواج (Marital Instability Index). این شاخص توسط ادواردز، جانسون و بوت (Edwards, Johnson, & Booth, 1987) برای اندازه‌گیری عدم ثبات ازدواج و بویژه مستعد طلاق بودن تدوین شده و دارای ۱۴ سؤال است. سؤال‌های این مقیاس در طیف دو وجهی (بلی - خیر) مرتب شده‌اند به طوری که پاسخ‌های بلی (مستعد طلاق = ۱) و پاسخ‌های خیر (نامستعد طلاق = ۰) را می‌گیرند. ضریب آلفای کرونباخ این شاخص $0/93$ ؛ و اصغری، صادقی، خاکدوست و انتظار می‌گیرند. ضریب آلفای کرونباخ این شاخص با مقیاس مشکلات و اختلاف‌های زناشویی مثبت و ضریب روایی (Asghari, Sadeghi, Khakdoost, & Entezari, 2015) $0/87$ گزارش کردند؛ و ضریب روایی همزمان این شاخص با مقیاس مشکلات و اختلاف‌های زناشویی مثبت و ضریب روایی واگرا آن با مقیاس تعامل و خرسندی زناشویی منفی گزارش شده است (Sanai Zaker, 2000). در پژوهش حاضر، ضریب پایایی آلفای کرونباخ شاخص بی‌ثباتی ازدواج $0/88$ و روایی افتراقی این شاخص با مقیاس سازگاری زناشویی اسپانیر (Spanier, 1976) $0/56$ - ($p < 0/001$) به دست آمد.

روند اجرای پژوهش

به منظور اجرای این پژوهش، ابتدا با مسئولان آموزش و پرورش شهرستان گنبد کاووس هماهنگی لازم به عمل آمد و ضمن توضیح اهداف پژوهش و اخذ مجوز، لیست مدارس شهر گنبد کاووس در اختیار قرار گرفت. اخلاق پژوهش در این مطالعه کاملاً رعایت گردید به گونه‌ای که به مشارکت‌کنندگان در زمینه‌های محرمانه ماندن اطلاعات، اطمینان خاطر داده شد که با رضایت کامل، پرسش‌نامه را در محیطی آرام و عاری از هرگونه مزاحمتی پر نمایند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از آماره‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه) و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS-۱۹ استفاده گردید.

یافته‌ها

میانگین سن زنان ۳۶/۰۳ و انحراف استاندارد ۷/۳۹ سال و میانگین سن مردان ۴۰/۲۵ و انحراف استاندارد ۶/۵۲ سال بود.

جدول ۱

میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش			
متغیرها	۱	۲	۳
صمیمیت زوجها	-		
راهبردهای حفظ رابطه	۰/۵۵**	-	
بی‌ثباتی ازدواج	- ۰/۴۷**	- ۰/۵۱**	-
میانگین	۷۷/۰۸	۱۲۴/۶۱	۷/۳۶
انحراف استاندارد	۱۸/۱۸	۳۹/۶۶	۴/۷۵

* $p < ۰/۰۱$

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای صمیمیت زوجها ۷۷/۰۸ و ۱۸/۱۸؛ راهبردهای حفظ رابطه ۱۲۴/۶۱ و ۳۹/۶۶ و بی‌ثباتی ازدواج ۷/۳۶ و ۴/۷۵؛ و همبستگی منفی و معنادار بین متغیرهای صمیمیت زوجها [۰/۴۷، $r = -$ ، $p < ۰/۰۰۱$] و راهبردهای حفظ رابطه [۰/۵۱، $r = -$ ، $p < ۰/۰۰۱$] با بی‌ثباتی ازدواج به دست آمد.

جدول ۲

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه بی‌ثباتی ازدواج به روش همزمان (Entry method)

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	F	t	p
صمیمیت زوجها			- ۰/۲۷	۳۸/۶۸	-۳/۵۰	۰/۰۰۱
بی‌ثباتی ازدواج		۰/۵۶	۰/۳۰			
راهبردهای حفظ رابطه			- ۰/۳۶		-۴/۷۴	۰/۰۰۱

* $p < ۰/۰۱$

همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، ترکیب خطی متغیرهای پیش‌بین در تبیین متغیر ملاک برابر با $F = ۳۸/۶۸$ می‌باشد که در سطح آماری $p < ۰/۰۰۱$ معنادار است و مجذور همبستگی چندگانه $R^2 = ۰/۳۰$ به دست آمده است، یعنی، ۳۰٪ واریانس متغیر ملاک (بی‌ثباتی ازدواج) توسط متغیرهای پیش‌بین صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه قابل تبیین و بررسی است. همچنین، راهبردهای حفظ رابطه پیش‌بینی کننده بهتری از بی‌ثباتی ازدواج است [۰/۳۶، $t = -$ ، $t = -۴/۷۴$].

بحث

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج بر اساس صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه در مردان و زنان متأهل بود. یافته‌های همبستگی حاکی از این بودند که بین صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه با بی‌ثباتی ازدواج رابطه منفی و معناداری وجود دارد و همچنین صمیمیت زوجها و راهبردهای حفظ رابطه توان پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج را دارند که با تحقیقات زیر همسو است (de Baca Canary, Staafford, 2002; Ramirez, 2008; Ghaemmaghani, 2016; (Dainton, 2003; et al., 2017; Mohammadi, heydarnia, & Abbasi, 2016; Kato, 2016) در تبیین رابطه بین راهبردهای حفظ رابطه با ثبات زناشویی می‌توان بیان کرد که، رابطه بین راهبردهای حفظ رابطه و ثبات زناشویی یک رابطه دوسویه است، زیرا به خدمت گرفتن راهبردهای حفظ رابطه منجر به ثبات زناشویی می‌شود و از سوی دیگر زوجها بر مبنای سطح پایداری زندگی زناشویی خود با یکدیگر رفتار می‌کنند و از راهبردهای حفظ رابطه استفاده می‌کنند رامیرز (Ramirez, 2008) و فینی، نولر و کالان (Feeney, Noller, & Callan, 1994) نشان دادند که رفتارهای حفظ کننده رابطه می‌تواند به عنوان مکانیزم اصلی در رضایت از زندگی زناشویی باشد. رامیرز (Ramirez, 2008) نشان داده است که رضایت‌مندی از زندگی زناشویی، عشق، ثبات ازدواج به عنوان نتایج راهبردهای حفظ رابطه هستند؛ همچنین این عوامل نیز منجر به ادامه به کارگیری رفتارهای نگهدارنده روابط می‌شوند. همچنین لورنز (Lorentz, 2008) و نیف و کارنی (Neff & Karney, 2003) نشان داده‌اند که راهبردهای حفظ رابطه اثر مثبت و مستقیم بر شادکامی و ثبات زناشویی دارند. از طرف دیگر، همسرانی که از ثبات و تعهد زناشویی برخوردارند؛ از راهبردهای حفظ رابطه بیشتری استفاده کرده و درک یکدیگر و گفتگو را محور خویش قرار داده‌اند، به آینده امیدوارند و برای رسیدن به اهداف خود به صورت مشترک تلاش می‌کنند و ارتباطی با کیفیت‌تر را تجربه خواهند کرد که به ثبات و دوام زندگی زناشویی آنها خواهد انجامید (Stanley, 2005). همچنین ثبات ازدواج در خلاء نمی‌تواند رخ دهد و نیازمند اتخاذ روش‌ها و راهبردهایی است که در بستر روابط زوجی بکار گرفته شود تا دوام و ثبات زندگی زناشویی حفظ گردد. زوج‌هایی که راهبردهای حفظ رابطه را به خوبی به کار نمی‌گیرند در ارتباطی مخرب درگیر می‌شوند که الگوهای غالب آن تحقیر، سرزنش و کناره‌گیری خواهد بود که این امر احتمال شکست ازدواج را بالا می‌برد (Gottman & Gottman, 2006).

همچنین می‌توان بیان کرد که اطمینان بخشی و دلگرمی دادن که از مؤلفه‌های اصلی راهبردهای حفظ رابطه می‌باشند، شامل گفتگوی مستقیم با همسر درباره تعهدشان و تمایلشان به ماندن در رابطه می‌شود. زوج‌ها با دلگرمی دادن به همدیگر، طرف مقابل را از نگرانی، اضطراب یا تردید در مورد اینکه همسر در رابطه سرمایه‌گذاری می‌کند و به آن ادامه می‌دهد یا نه، خاتمه می‌دهد. اطمینان بخشی هیجان‌های منفی نسبت به رابطه را کاهش می‌دهد و باعث طولانی شدن رابطه می‌شود (Nimtz, 2011). بالطبع زوج‌های که در چنین جوی زندگی می‌کنند روابط ماندگارتری خواهند داشت. نتایج تحقیق نیز نشان داد که باز بودن نقش مهمی در پیش‌بینی ثبات زناشویی دارد. باز بودن بر طبق نظر (Montgomery, 1981) رفتار ارتباطی می‌باشد که به اشخاص برای درک شدن توسط دیگران کمک

می‌کند. در واقع باز بودن، به اشتراک گذاشتن چیزهای هست که ما می‌دانیم، چیزهایی که فکر می‌کنیم، چیزهایی که احساس می‌کنیم و چیزی که شما هستید، می‌باشد (Eggerich, 2004). همچنین نتایج نشان داد که مدیریت تعارض‌ها توان پیش‌بینی ثبات زناشویی را دارد. تعارض یک بخش اجتناب‌ناپذیر روابط است. زوج‌های موفق، روش‌های برای حل تعارض‌هایشان و مدیریت آن‌ها، قبل از اینکه به بن‌بست برسند پیدا می‌کنند (Gottman & Gottman, 2006).

در تبیین همبستگی بین صمیمیت زوج‌ها و ثبات زناشویی و توان پیش‌بینی آن می‌توان بیان کرد که مفهوم پردازی صمیمیت، سطح نزدیکی به همسر، به اشتراک گذاری ارزش‌ها و ایده‌ها، فعالیت‌های مشترک، شناخت از یکدیگر و رفتارهای عاطفی نظیر نوازش کردن را شامل می‌شود. فردی که صمیمیت بیشتری را تجربه می‌کند قادر است خود را به شیوه مطلوب‌تری در روابط عرضه کند و نیازهای خود را به شکل مؤثرتری به شریک و همسر خود بدون ترس از مورد قضاوت گرفتن یا عدم راحتی ابراز کند، در حقیقت، زوج باید به درجه‌ای از رشد فردی دست یابد تا بتواند با دیگران روابط ماندگار برقرار کند؛ در واقع، زوج‌هایی که صمیمی‌ترند، قابلیت بیشتری نیز برای مواجهه با مشکل‌ها و تغییرهای مربوط به رابطه دارند؛ در نتیجه رضایت و دوام زندگی زناشویی بالاتری را تجربه می‌کنند (Patrick et al., 2007). از سوی دیگر، فقدان صمیمیت موجب افزایش برخورد‌ها، کاهش رضایت زناشویی و بروز مشکلات عاطفی و روانی می‌شود (Bagarozzi, 2013). یک پژوهش نشان می‌دهد که صمیمیت به ارتقاء بهزیستی فردی منجر می‌شود و به گفته (Volsky, 1998) روابط بی‌آلایش در بین همسران به عنوان پدیده‌ای است که اساس رفتار فردی را تشکیل می‌دهد که نه تنها در بستر اجتماعی ایجاد شده بلکه در وجود فرد نیز پرورش می‌یابد و همین عامل منجر به بهزیستی فردی و زناشویی می‌شود. همچنین (Steinke, 2005) در بحث در مورد اهمیت صمیمیت بیان کرد: هر چقدر زوج‌ها صمیمی‌تر باشند و نیازهای همدیگر را بیشتر برآورده کنند در زندگی زناشویی خود کیفیت بالاتری را تجربه می‌کنند.

همچنین می‌توان گفت که یکی از مؤلفه‌های اصلی صمیمیت زوج‌ها، خودآشکارسازی است. هر چقدر صمیمیت زوج‌ها بیشتر باشد، خودآشکارسازی نیز بیشتر صورت می‌گیرد (Rehman, Rellini, & Fallis, 2011). لپرت و پارگر (Lippert and Parger, 2001, cited in Besharat, 2012) نشان داد که خودآشکارسازی با رضایت زناشویی رابطه مثبت دارد. زوج‌هایی که در نتیجه صمیمیت اقدام به خودآشکارسازی می‌کنند، شریک زندگی خود را از نیازها، تمایلات، خواسته‌ها و ترجیحات خود در زندگی زناشویی آگاه کرده و بدین وسیله فرصت ارضای آن را برای همسر خود فراهم می‌کنند. از طرف دیگر، این خودآشکارسازی که می‌تواند در مورد مسائلی از قبیل احساس‌ها، آرزوها، ترس‌ها، نگرانی‌ها، باورها، تجارب فردی و غیره صورت گیرد، سبب می‌شود که زوج‌ها با جنبه‌های مختلف شخصیت یکدیگر آشنا شوند و در نتیجه این شناخت، صمیمیت زوج‌ها نسبت به همدیگر بیشتر خواهد شد که ثمره این احساس نزدیکی و صمیمیت، سازگاری و تلاش برای حفظ و ثبات رابطه زناشویی خواهد بود (Besharat & Rafiezadeh, 2016).

نتیجه‌گیری

خانواده با پیمان ازدواج پایه‌گذاری می‌شود و زن و شوهر، ستون اصلی حیاتی‌ترین نهاد اجتماع، یعنی خانواده را تشکیل می‌دهند. هر قدر روابط همسران بهتر، سالم‌تر و پرجاذبه‌تر باشد، زندگی شیرین‌تر و باصفا‌تر و بالطبع ازدواج آنها نیز باثبات خواهد بود. از دستاوردهای این پژوهش می‌توان در دو سطح نظری و عملی به این شرح نتیجه‌گیری کرد: در سطح نظری، نتایج این پژوهش می‌تواند به شناخت بهتر عوامل ایجاد کننده و همبسته‌های ثباتی ازدواج کمک کنند. در سطح پیامدهای عملی، یافته‌های پژوهش حاضر می‌توانند مبنای تجربی مناسب برای تدوین برنامه‌های آموزشی در چارچوب روابط زناشویی و برنامه‌های درمانی مبتنی بر تقویت و استحکام روابط با ثبات زوج‌ها قرار گیرد. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به محدود بودن نمونه به ساکنین شهر گنبد کاووس اشاره کرد و در نتیجه باید در تعمیم یافته‌ها به سایر جمعیت‌ها احتیاط شود. همچنین پیشنهاد می‌گردد، به منظور تعمیم مطمئن‌تر نتایج، پژوهش حاضر در مناطق جغرافیایی مختلف انجام شود.

سپاسگزاری

نویسندگان از تمام مدیران و معلمان آموزش و پرورش که ما را در انجام این پژوهش یاری رسانده‌اند، تشکر می‌کنند.

References

- Allipour Birgani, S., Zeqeibi Ghannad, S., & Joullaian, E. (2014). An investigation in to the causal model of parental care and inter parental conflict with romantic intimacy and mediating role of inter parental conflict perception and avoidance attachment. *Journal of Applied Counseling*, 5 (2), 57-78. (Persian)
- Amanelahi, A. Izadipanah, M., & Sodani, M. (2015). The relationship between attachment to God, sanctification of marriage and spiritual intimacy with marital quality. *Journal of Applied Counseling*, 5 (1), 95 - 110. (Persian)
- Amani, A., Sohrabi, A., Bagheri, L., & Nasisi Hains, G. (2017). The effectiveness of Adlerian group counseling on couples' intimacy and interpersonal forgiveness. *Family Counseling & Psychotherapy*, 7(1), 45-64. (Persian)
- Asghari, F., Sadeghi, A., Khakdoost, S. Z., & Entezari, M. (2015). Investigating the relationship between Early maladaptive schemas with marital conflict and instability in the couples of applicant of divorce and

- normal couples. *Family pathology, Counseling and Enrichment Journal*, 1 (1), 46-58. (Persian).
- Aylor, B., & Dainton, M. (2004). Biological sex and psychological gender as predictors of routine and strategic relational maintenance. *Sex Roles*, 50(9-10), 689-697.
- Badr, H., & Taylor, C. L. C. (2008). Effects of relationship maintenance on psychological distress and dyadic adjustment among couples coping with lung cancer. *Health Psychology*, 27(5), 616.
- Bagarozzi, D.A. (2013). *Enhancing intimacy in marriage: A Clinician's guide*. USA: Brunner-Routledge
- Besharat, M. (2012). The relationship between fear of intimacy and marital satisfaction in a sample of Iranian couples: moderating role of attachment styles. *Journal of Applied Counseling*, 2(1), 1-18. (Persian)
- Besharat, M. A., & Rafiezadeh, B. (2016). Prediction of sexual satisfaction and marital adjustment levels according to job variables, commitment, intimacy, and sexual knowledge and attitude. *Journal of Family Psychology*, 3(1), 31-46. (Persian)
- Boden, J. S., Fischer, J. L., & Nihuis, S. (2010). Predicting marital adjustment from young adults' initial levels and changes in emotional intimacy over time: A 25-year longitudinal study. *Journal of Adult Development*, 17(3), 121-134.
- Bois, K., Bergeron, S., Rosen, N. O., McDuff, P., & Grégoire, C. (2013). Sexual and relationship intimacy among women with provoked vestibulodynia and their partners: Associations with sexual satisfaction, sexual function, and pain self efficacy. *The Journal of Sexual Medicine*, 10(8), 2024-2035.
- Booth, A., & Edwards, J. N. (1985). Age at marriage and marital instability. *Journal of Marriage and the Family*, 67-75.
- Brown, S. L., Sanchez, L. A., Nock, S. L., & Wright, J. D. (2006). Links between premarital cohabitation and subsequent marital quality, stability, and divorce: A comparison of covenant versus standard marriages. *Social Science Research*, 35(2), 454-470.
- Canary, D. J., Stafford, L., & Semic, B. A. (2002). A panel study of the associations between maintenance strategies and relational characteristics. *Journal of Marriage and Family*, 64(2), 395-406.
- Dainton, M. (2000). Maintenance behaviors, expectations for maintenance, and satisfaction: Linking comparison levels to relational maintenance strategies. *Journal of Social and Personal Relationships*, 17(6), 827-842.
- Dainton, M. (2003). Equity and uncertainty in relational maintenance. *Western Journal of Communication*, 67(2), 164-186.
- Dainton, M., & Aylor, B. (2002). Routine and strategic maintenance efforts: Behavioral patterns, variations associated with relational length, and the

- prediction of relational characteristics. *Communication Monographs*, 69(1), 52-66.
- Dandurand, C., & Lafontaine, M. F. (2013). Intimacy and couple satisfaction: The moderating role of romantic attachment. *International Journal of Psychological Studies*, 5(1): 74-83.
- de Baca, T. C., Epel, E. S., Robles, T. F., Coccia, M., Gilbert, A., Puterman, E., & Prather, A. A. (2017). Sexual intimacy in couples is associated with longer telomere length. *Psycho neuroendocrinology*, 81, 46-51.
- Edward, J. N., Johnson, D. R., & Booth, A. (1987). Coming apart: A prognostic instrument of marital breakup. *Family Relations*, 36, 168-170.
- Eggerich, E. (2004). *Love and respect: The love she most desires, the respect he desperately needs*. Colorado Springs, CO: Integrity Publishers.
- Ehteshamzadeh, P., Makvandi, B., & Bagheri, A. (2010). Relationship forgiveness, perfectionism and intimacy with marital satisfaction in veterans and their wives. *Journal of psychology*, 12 (1), 123-134. (Persian).
- FarmaniShahreza S., Rasouli, M., & GhaedniayJahromi A. (2015). The relationship between marital intimacy, communication patterns, and pursuing- distancing behavior of married personnel of Kharazmi University. *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 4(3), 447-473. (Persian)
- Feeney, J. A., Noller, P., & Callan, V. J. (1994). *Attachment style, communication and satisfaction in the early years of marriage*. In K. Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Advances in personal relationships, Vol. 5. Attachment processes in adulthood* (269-308). London, England: Jessica Kingsley Publisher.
- Ghaemmahami, T. (2016). The role of the intimacy, communication dynamic and self – differentiation in the prediction of family function in women with marital conflict. Master degree thesis of psychology, Islamic Azad University, Kish International Branch, Faculty of psychology and Educational Sciences. (Persian)
- Guerrero, L. K., Eloy, S. V., & Wabnik, A. I. (1993). Linking maintenance strategies to relationship development and disengagement: A reconceptualization. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(2), 273-283.
- Gottman, J. M., & Gottman, J. S. (2006). *10 lessons to transform your marriage*. New York: Three Rivers Press.
- Gottman, J. M., & Notarius, C. I. (2000). Decade review: Observing marital interaction. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 927-947.
- Hamidi, F., Abbasi Makwand, Z., & Mohamad Hosseini, Z. (2010). Couple therapy: forgiveness as an Islamic approach in counselling. *Social and Behavioral Sciences*, 5, 1625- 1630.

- Hossieni, B. (2011). *Compare the effectiveness of emotion- focused therapy and solution- focous therapy on the improvement of intimacy component and marital adjustment and making the proposed model*. PhD thesis of psychology. Allameh Tabatabaei University, Fcualty of Educational Science. (Persian)
- Johnson, S. L. (2009). *Individual and interdependent analyses of relational maintenance, sexual communication, and marital quality*. Arizona State University.
- Kato, T. (2016). Effects of partner forgiveness on romantic break-ups in dating relationships: A longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 95, 185-189.
- Le, B., Korn, M. S., Crockett, E. E., & Loving, T. J. (2010). Missing you maintains us: Missing a romantic partner, commitment, relationship maintenance, and physical infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(5), 653-667. doi:10.1177/0265407510384898
- Lorentz, D. C. (2008). *Gender role attitudes as a predictor of relational maintenance: A relationship to quality of married life*. University of Wyoming.
- Mohammadi, B., heydarnia, A., & Abbasi, H. (2016) Predicting marital commitment based on marital intimacy and forgiveness. *Journal of Rooyesh-e- ravanshenasi*. 5 (3), 31-50. (Persian)
- Momeni, M., Seydi, M.S., Rezaee, KH. Azizi, A., & Ansari, S. (2014). The Role of Leisure Patterns in Marital Stability with Mediating Role of Relationship Maintenance Strategies and Marital Happiness. *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 4(2), 339-366. (Persian)
- Montgomery, B. M. (1981). The form and function of quality communication in marriage. *Family Relations*, 21-30.
- Mosavi, F. (2015). The role of background variable in threatening marriage stability in married women and men. *Journal of Cultural Education of Women and Family*, 9(29), 112-129. (Persian)
- Nabawi Hasar, J., Arefi, M., & Yousefi, N. (2014). The Effectiveness of Family therapy with emphasis Bowen emotion System on love styles and Intimacy in women. *Journal of Applied Counseling*, 4(2), 83-98. (Persian)
- Nazari, A. M., Sahebdel, H., & Asadi, M. (2010). Investigating the relationship between attachments styles and marriage instability in married women and men. *Woman and family studies*. 2(8), 115-125. (Persian)
- Neff, L. A., & Karney, B. R. (2003). The dynamic structure of relationship perceptions: Differential importance as a strategy of relationship maintenance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(11), 1433-1446.
- Nimtz, M. A. (2011). *Satisfaction and contributing factors in satisfying long-term marriage: A phenomenological study* (Doctoral dissertation, Liberty University).

- Patrick, S., Sells, J. N., Giordano, F. G., & Follerud, T.R. (2007). Intimacy, Differentiation, and personality variables as predictors of marital satisfaction. *The Family Journal*, 15(1): 359-367.
- Pelage, M. (2008). The relationship between differentiation of self and marital satisfaction: What can be learn from married couple over the course of life? *The Journal of Family Therapy*, 36, 388-401.
- Pielage, S. B., Luteijn, F., & Arrindell, W. A. (2005). Adult attachment, intimacy and psychological distress in a clinical and community sample. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 12(6), 455-464.
- Rajabi, G., Hayatbakhsh, L., & Taghipour, M. (2016). Structural model of the relationship between emotional skillfulness, intimacy, marital adjustment and satisfaction. *Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, 5(16), 67-91. (Persian)
- Ramirez, A. (2008). An examination of the tripartite approach to commitment: An actor-partner interdependence model analysis of the effect of relational maintenance behavior. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(6), 943-965.
- Rehman, U. S., Rellini, A. H., & Fallis, E. (2011). The importance of sexual self disclosure to sexual satisfaction and functioning in committed relationships. *The Journal of Sexual Medicine*, 8(11), 3108-3115.
- Rey, L., & Extremera, N. (2014). Positive psychological characteristics and interpersonal forgiveness: Identifying the unique contribution of emotional intelligence abilities, big five traits, gratitude and optimism. *Personality and Individual Differences*, 68, 199-204.
- Ogolsky, B. G., & Bowers, J. R. (2013). A meta-analytic review of relationship maintenance and its correlates. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 343-367.
- Sadri Damirchi, E., Sheikholeslami, A., & Tarvirdizadeh, H. (2017). The effect of emotional-focused couple therapy on the infertile couples' quality of relationship, marital conflict, and intimacy. *Family Counseling & Psychotherapy*, 7(1), 125-145. (Persian)
- Sahebdel, H., Jamshidi, R., & Shakori, Z. (2017). Relationship between relationship beliefs and instability marriage range in married women and men. *Woman and Family Studies*, 9(35), 65-78. (Persian)
- Sanai, B. (2000). *Family and Marriage Scale*. First printing. Tehran: Be' sat publication. (Persian)
- Sharp, E. A., & Ganong, L.H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Family Relations*, 49, 71-76.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 15-28.

- Stafford, L. (2011). Measuring relationship maintenance behaviors: Critique and development of the revised relationship maintenance behavior scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 28(2), 278-303.
- Stafford, L., Dainton, M., & Haas, S. (2000). Measuring routine and strategic relational maintenance: Scale revision, sex versus gender roles, and the prediction of relational characteristics. *Communications Monographs*, 67(3), 306-323.
- Stanley, S. (2005). *The power of commitment: A guide to active, lifelong love*. Jossey-Bass.
- Steinke, E. E. (2005). Intimacy needs and chronic illness: strategies for sexual counseling and self-management. *Journal of Gerontological Nursing*, 31(5), 40-50.
- Volsky, J. A. (1998). *Intimacy, marital satisfaction, and sexuality in mature couples* (Doctoral dissertation, Concordia University).
- Walker, A. J., & Thompson, L. (1983). Intimacy and intergenerational aid and contact among mothers and daughters. *Journal of Marriage and the Family*, 841-849.
- Waring, E. M. (2013). *Enhancing marital intimacy through facilitating cognitive self-disclosure*. Routledge.
- Wheeler, L. A., Updegraff, K. A., & Thayer, S. M. (2010). Conflict Resolution in Mexican origin couples: culture, gender, and marital quality. *Journal of Marriage and Family*, 72(4), 991-1005.